

Mikotoxin Platform

Alapító okirat

2021.10.13

1. PREAMBULUM	3
2. A PLATFORM MEGNEVEZÉSE	3
3. A PLATFORM SZÉKHELYE ÉS ELÉRHETŐSÉGE	3
4. A PLATFORM JOGÁLLÁSA	3
5. A PLATFORM IDŐBELI HATÁLYA	3
6. A PLATFORM MŰKÖDÉSÉNEK CÉLJA	3
TEVÉKENYSÉG FŐBB TERÜLETE	4
ESZKÖZTÁR – ADATBÁZIS KIALAKÍTÁSA	5
7. A PLATFORM SZERVEZETI RENDJE	6
A MIKOTOXIN PLATFORM TEVÉKENYSÉGÉT	6
A MIKOTOXIN PLATFORM MENEDZSMENT TAGJAI	6
A MIKOTOXIN PLATFORM EGYEZTETŐ FÓRUMAI A RENDSZERESEN TARTOTT	6
8. A PLATFORM MŰKÖDÉSI ALAPELVEI	6

1. Preambulum

A Nébih, mint a Mikotoxin Platform alapító szervezete az alapító oktatási és szakmai intézményekkel együttműködve létrehoz egy az élelmiszer- és takarmánybiztonság szolgálatában álló szakmai együttműködést, szervezetet. A Platform Magyarország jelenlegi és jövőbeni mikotoxin terhelésének, kockázatának és megelőzésének feladatát tűzi ki célul.

2. A Platform megnevezése

Magyar nyelven: **Mikotoxin Platform**

Angol nyelven: **Mycotoxin Platform**

Német nyelven: **Mykotoxin Platform**

3. A Platform székhelye és elérhetősége

Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal, Élelmiszerlánc-biztonsági Laboratóriumi Igazgatóság (Nébih ÉLI)

1095 Budapest, Mester utca 81.

Platform levelezőlista:

mikotoxinplatform@nebih.gov.hu

4. A Platform jogállása

A Mikotoxin Platform önálló jogalanyisággal nem rendelkezik, operatív működési feladatai ellátását a Nébih végzi.

5. A Platform időbeli hatálya

A Mikotoxin Platform határozatlan időre alakul.

6. A Platform működésének célja:

- a társadalom és az állatállomány egészségének védelme a toxintermelő gombafajok és toxinjaik ellen;
- javaslat határértékek meghatározására az egyes mikotoxinok maximálisan tolerálható szennyezettségi értékére vonatkozóan a takarmányokban és az élelmiszerekben;
- a gyermekek és fiatal állatok mikotoxin érzékenységének vizsgálata a toxinhatárértékek szükséges mértékű csökkentésének érdekében;
- a toxintermelő gombák folyamatos monitorozása Magyarországon; a gombák egyértelmű meghatározása molekuláris biológiai eszközökkel továbbá a gombatorzsek törzsgyűjteményi deponálása, a gombák toxintermelő képességének a felmérése, monitorozása; lehetőség szerint biológiai kontroll eljárások fejlesztése;

- a penészgombák és az általuk termelt mikotoxinok előfordulásának vizsgálata, a rezervoárok feltárása az élelmiszer és takarmánybiztonság szempontjából fontos természetes közösségekben előforduló növényeken és állatokban;
- az éghajlatváltozás hatása a toxikus penészgombák elterjedésére és az általuk termelt mikotoxinok előfordulására gyakorolt hatásainak jobb előrejelzése.
 - az éghajlatváltozás toxinszennyezettséget növelő hatásainak ellensúlyozására elsősorban a nagyobb ellenállóság ad alapot, ez biztosíthatja, hogy a magasabb hőmérséklet mellett is határértéken belül tudjuk tartani a mikotoxin tartalmat, de ezt igazolni kell.
- Az egyes növényfajok és még inkább a fajták érzékenységeinek felmérése, és termelési kockázatok elemzése;
- a fajtaminősítés reformja, a köztermesztésbe csak alacsony kockázatú fajtát szabad kiengedni, mert a védhetőséget és az alacsony toxintartalmat csak ez garantálhatja, ha nem is 100 %-ban;
- a mikotoxinok hazai előfordulásának folyamatos nyomon követése az élelmiszerláncba történő bevitel csökkentése érdekében;
- a hazai fajtanemesítés és növényvédelem támogatása tartós finanszírozási megoldásokkal;
- ez jelenti elsősorban az ellenállóbb fajták preferálását, de azoknak a már létező integrált növénytermesztési gyakorlatoknak kifejlesztését is, amely támogatja az ellenállóbb fajták sikeres termesztését, és ezzel a hazai és külföldi versenyképesség növelését;
- a korszerű raktározás megoldása és ennek támogatása részben a már létező ismeretek alkalmazásával, ill. új eljárások kialakításával;
- az ágazat vállalkozásai számára tudományos és szakmai segítség nyújtása, ajánlások és eljárások kidolgozása a penészgombák és mikotoxinjaik azonosítása és jelenlétének csökkentése érdekében;
- az állami elismerés folyamata alatt lévő, valamint már a Nemzeti Fajtajegyzéken szereplő fajták penészgomba fertőzéssel és mikotoxin-termelésével, illetve felhalmozódásával szembeni érzékenységének vizsgálata;
- elérhető cél, hogy a magyar mezőgazdaság, ezen belül elsősorban a gabonaágazat olyan fajtákkal, termesztési és növényvédelmi technológiákkal működhessen, amelyek még a penészgomba fertőzést mutató járványos években is csak a jelenleginél kisebb mértékű toxinszennyezést szenvednek el;
- mikotoxinok és a toxinogén gombák azonosítására alkalmas hálózat (Nemzeti Mikotoxin Laboratórium) kezdeményezése;
- alapkutatói és kutatás-fejlesztési tevékenység összehangolása a takarmány- és élelmiszer alapanyagok mikotoxin szennyeztségének csökkentése érdekében;
- az alapkutatói és a kutatás-fejlesztési tevékenység összehangolása a mikotoxinok egyedi és multimikotoxin hatásának felmérésére az élelmiszerláncba bekerülő állati termékekben;
- az emberi vérminták elemzése multimikotoxin módszerrel, a lehetséges károsító toxinok hatásának felmérése érdekében.
- az alap- és alkalmazott mikotoxin kutatásokat segítő molekuláris biológiai, omikai és analitikai eszköztár folyamatos fejlesztése, frissítése.

Tevékenység főbb területe:

- javaslatétel országos kutatási programok kialakítására a rezisztenciagenetika, a növénynevelés, a fajtakísérletezés, a növényvédelem, az agronómia, a toxikológia és a kapcsolódó szakágak területén, részvétel ezen pályázatok elbírálásában, az eredmények gyakorlati bevezetésében és az alkalmazás figyelemmel kísérésében;
- a multimikotoxin hatások vizsgálata elsősorban kukoricában, de más gabonáknál is, a kockázatok jobb felmérése érdekében. A toxinogén gombák molekuláris azonosítása, diagnosztikai eljárások fejlesztése a potenciálisan mikotoxinokat termelő penészgombák toxintermelő képességének és toxintermelésének a monitorozása;
- nagy áteresztőképességű, gyors és felhasználóbarát multitoxin analitikai módszer fejlesztése, továbbfejlesztése, validálása;
- tudományos állásfoglalások kialakítása az MTA, AM, Nébih és egyéb intézmények közreműködésével, vagy a média megkeresésére vagy saját elhatározásból;
- javaslat az önellenőrzési és hatósági ellenőrzés rendszerének jobb összehangolására;
- a hazai és idegennyelvű kutatási eredmények elérhetőségének biztosítása a Mikotoxin Platform honlapján keresztül. különösen a kórtan, a rezisztencianemesítés, a fajtaelőállítás, a mikotoxin problémakör, a tárolás és a növényvédelem aktuális kérdéseivel kapcsolatban;
- Oktatás, tájékoztatás:
- a mikotoxin-bevitel csökkentése érdekében képzési és figyelem-felhívó anyagok összegyűjtése, kidolgozása és terjesztése;
- az élelmiszerlánc szereplőinek tájékoztatása az aktuálisan elérhető legújabb, a mikotoxin-szennyeződés megelőzését-, vagy csökkentését lehetővé tevő technikákkal és eszközökkel kapcsolatban;
- az állami fajtakísérleti módszertan, valamint a fajtaelismerés feltételrendszerének kiegészítése mikotoxin-vizsgálattal és azok eredményeivel;
- köztermesztésben nagy arányban résztvevő növényfajták mikotoxin-vizsgálata ellenőrzött szántóföldi kísérletekből származó minták alapján;
- molekuláris biológiai módszerek fejlesztése elősegítendő a mikotoxint termelő penészgombák hazai izolátumainak jellemzését és azonosítását;
- a gazdálkodók részére rövid, pl. egyhetes, képzési tematika kialakítása, ami a magasabb színvonalú gazdálkodást segíti elő;
- a fiatal generáció (középiskolások, hallgatók a felsőoktatásban) figyelmét ráirányítani a mikotoxin problémára; versenykiírással, workshop-ok szervezésével;
- a penészek és a mikotoxinok előfordulásának vizsgálata a takarmány és élelmiszerbiztonság szempontjából fontos természetes közösségekben, és az adatok nyilvánosságra hozatala.

Eszköztár – adatbázis kialakítása:

- laboratóriumi vizsgálati módszerek tekintetében együttműködve a WHO/FAO CCMAS bizottságával;

- alap és alkalmazott kutatások és a magyarországi eredményeik tekintetében;
- ellenőrzési és vizsgálati eredmények tekintetében;
- meteorológiai adatok és a mikotoxin szennyezettségi eredmények összefüggései tekintetében;
- mikotoxin szennyezési esetek és események tekintetében;
- mikotoxin bevitel felmérése;
- mikotoxinokra vonatkozó EU jogszabályok és az EFSA útmutatók és a magyar kísérleti eredmények alapján javaslattevés a hazai szabályozás felülvizsgálatára és módosítására;
- mikotoxint termelő gombák hazai törzsgyűjteményének létrehozása és fenntartása,
- a mikotoxint termelő gombák identifikálásával és toxintermelő képességével kapcsolatos adatbázis létrehozása.

7. A Platform szervezeti rendje

A Mikotoxin Platform tevékenységét:

- a Mikotoxin Platform Menedzsment irányításával,
- a Mikotoxin Platform tanácsadó testületeinek közreműködésével,
- a Mikotoxin Platform munkacsoportjain keresztül végzi.

A Mikotoxin Platform Menedzsment tagjai:

- a Mikotoxin Platform által felkért Mikotoxin Platform Elnök,
- az országos főállatorvos,
- a Nébih elnöke,
- az MTA által delegált tag,
- a felsőoktatási intézmények által delegált tag,
- az ipar képviselői által delegált tag,
- a szolgáltató laboratóriumok által delegált tag,
- a Mikotoxin Platform által felkért Mikotoxin Platform Titkár,
- a Mikotoxin Platform Elnök által felkért Mikotoxin Platform Munkacsoport vezetőik tanácskozási joggal.

A Menedzsment a döntéseket konszenzussal hozza, amelynek képviseletéért az Elnök a felelős.

A Mikotoxin Platform tevékenységét a Mikotoxin Platform Elnök által felkért szakmai, illetve tudományos területek elismert képviselőiből álló testületek támogatják.

A Mikotoxin Platform egyeztető fórumai a rendszeresen tartott:

- Mikotoxin Platform Menedzsment ülései, illetve
- nyílt és zárt Mikotoxin Platform fórumok,
- elektronikus platform felület.

A tevékenységet és a Mikotoxin Platformmal való partneri együttműködés részletes rendjét, szervezeti kialakítását, további egységeit a Mikotoxin Platform szervezeti és működési

szabályzata határozza meg, amelynek kiadásáért és gondozásáért a Mikotoxin Platform elnöke a felelős.

8. A Platform működési alapelvei

A Mikotoxin Platform tevékenységét együttműködések kialakításával végzi. A Mikotoxin Platformmal együttműködést kezdeményezhet bármely, a Mikotoxin Platform céljaival egyetértő, azt elfogadó és azért tenni akaró, a Mikotoxin Platform szervezeti és működési szabályzatában foglalt rendelkezéseket elfogadó szakértői szervezet, tudományos társaság, oktatási intézmény és egyéni szakértői tagok.